

Viagra fraude

Marie Prins

De introductie van Viagra (en later Cialis en Levitra) zorgde aanvankelijk voor een desastreuze daling van de verkoop van kruidenpotentiepillen. Maar er wordt thans weer volop in gehandeld, zij het dat de pillen nu verborgen Viagra, Cialis of ongeteste analogen daarvan bevatten

LibidFit en LibidoForte • In 2003 kwamen er twee op Chinese kruiden gebaseerde potentiepillen op de Nederlandse markt, LibidFit en LibidoForte. Ogenscheinlijk waren dit twee geheel afzonderlijke producten, die ook langs verschillende kanalen Nederland binnen kwamen.

Het recept van LibidFit schijnt 400 jaar oud te zijn en was afkomstig van het keizerlijk hof. LibidFit bevatte tien Chinese kruiden: *Cornus officinalis* (Kornoelje), *Atractylodes macrocephala*, *Lycium barbarum* (Boksdooorn), *Rehmannia glutinosa*, *Epimedium grandiflorum* (Geile geitenkruid), *Schisandra*, *Polygonum multiflorum* (Chinese duizendknoop), *Cinnamomum cassia* (barstaardkaneel), *Amomum angustifolium*, (een soort kardamom) en *Panax ginseng*.

Plantkundig is er nogal wat mis. *P. multiflorum* werd Fleeceflower genoemd. Maar er zijn tenminste zes planten die zo worden genoemd en twee ervan behoren niet eens tot het *Polygonum*-geslacht maar zijn *Persicaria*'s. De naam *A. angustifolium* wordt gebruikt voor drie verschillende planten, waaronder de gewone keukengember. Van *Schisandra* werd de soort niet eens vermeld, maar dat is niet ongevoerd in de TCM (*Traditional Chinese Medicine*). Het 'bewijs' van de werkzaamheid werd geleverd in de vorm van een wetenschappelijke verhandeling over een proef met 145 mannen. De namen van de auteurs van het artikel ontbraken echter, evenals de naam van het laboratorium waar de proeven waren uitgevoerd. Van alle planten ontbraken de soortnamen (epitheta) en de hoeveelheid van iedere plant in de pil ontbrak ook. Kortom, een waardeloos stuk papier.

Boksdooorn was op dat moment in Nederland en in België in kruidenproducten verboden. Toch adverteerde LibidFit met 'Goedgekeurd door het Ministerie van Volksgezondheid'. Dat was zonder meer een leugen, want het ministerie keurt geen voedingssupplementen goed. De bewoording van de advertenties en op de verpakking was niet in overeenstemming met wat is geoorloofd voor voedingssupplementen. De boksdooorn werd verwijderd, samen met de

Rehmannia en de ginseng. Daarvoor in de plaats kwamen *Angelica Sinensis* (Chinese Engelwortel), *Polygonatum multiflorum* (Gewone of Veelbloemige Salomonszegel) en *Morinda officinalis*, door LibidFit getooid met de fantasienaam *M. sinensis*. Vreemd genoeg ging de verandering van etiket niet gepaard met een merkbare onderbreking van de toevoer. Alleen, dat wetenschappelijk verslag was nu niet meer toepasselijk. In september 2005 ontving een Belgische koper nog een pakje met het oude etiket. Het predikaat 'Geen bijverschijnselen' op het etiket is bezijden de waarheid, daar sommige van de kruiden wel degelijk bijverschijnselen hebben. De etikettering van LibidFit is dus van een bedenkelijk allooi, wat des te duidelijk bleek nadat het RIVM de pil had onderzocht. Men keek niet of de kruiden van het etiket aanwezig waren, omdat van sommige van de Chinese kruiden de bestanddelen niet eens bekend waren. Er waren wel plantendelen aanwezig. Wel werd gekeken naar Viagra, Cialis, Levitra of analogen daarvan. Van Viagra werd een analoog gevonden. Het RIVM doopte deze synthetische stof acetyldenafil, omdat een sulfonylgroep was vervangen door een acetylgroep: 1-[[3-(6,7-dihydro-1-methyl-7-oxo-3-propyl-1H-pyrazolo[4,3-d]pyrimidin-5-yl)-4-ethoxyphenyl]-acetyl]-4-ethylpiperazine¹.

Op grond van de samenstelling werd van acetyldenafil een werking verwacht die overeen kwam met die van sildenafil = Viagra. De praktijk lijkt dat ook te bevestigen. Van de bijwerkingen weet niemand iets af, maar de gebruiksaanwijzing van LibidFit leest als die van Viagra. Zoals zo vaak gebeurt bij kruidenmiddelen zijn de kopers proefkonijnen, die daarvoor nog moeten betalen ook. Van voedingssupplementen hoeven de bijwerkingen niet gerapporteerd te worden, als de arts ze al herkent als bijwerkingen veroorzaakt door het onschuldige kruidenmiddel. LibidFit beweerde dat de sildenafilachtige stof in hun pil natuurlijk was en dus veilig. Dat laatste is zonder meer een leugen; 'natuurlijk' kan erg onveilig zijn, denk alleen maar aan *aristolochia* bij Chinese krui-

den¹. Of de fermentatie van de wortelstok van Salomonszegel- in de TCM een middel tegen vrouwenkwalen- acetildenafil oplevert, moet toch echt nog aangetoond worden. Bovendien was acetildenafil ook al aanwezig in het originele LibidFit, maar de Salomonszegel ontbrak op het etiket.

De Inspectie voor de Gezondheidszorg gaf aan LibidFit de opdracht de pillen terug te nemen en in een Nederlands dagblad een advertentie te plaatsen waarin het publiek werd gewaarschuwd tegen het gebruik van LibidFit. In plaats daarvan werd een artikel geplaatst waarin het woord acetildenafil niet voorkwam en helemaal niet werd gerefereerd aan sildenafil of Viagra. De verkoop in drogisterijen, sportscholen en natuurvoedingswinkels stopte echter, hoewel de verkoop via e-mail (o.a. via de Website van de Gay krant!) gewoon doorging. De pillen werden via een Londens adres verstuurd. Op de websites werd het nieuwe recept weergegeven.

Het recept voor LibidoForte schijnt maar liefst 1.000 jaar oud te zijn en ook al afkomstig van het keizerlijk hof. Wel was het leidende kruid pas in 1347 in de Chinese Materia Medica opgenomen, maar een kniesoor die daarop let. De kruiden waren: *Cynomorium songaricum*, *Atractylodes macrocephala*, *Lycium barbarum* (Boksdooorn), *Rehmannia glutinosa*, *Schisandra sinensis*, *Polygonum multiflorum* (Chinese duizendknoop), *Cinnamomum aromaticum* (bastaard kaneel), *Amomum villosum* (Chinese kardamom), *Panax ginseng*. Van alle kruiden werden correcte, bestaande, botanische namen opgegeven. Maar er was wel één verschillend plantengeslacht en drie verschillende soortnamen t.o.v. LibidFit. LibidoForte richtte zich op de oudere man die van de arts geen Viagra mocht gebruiken.

Voor LibidoForte werd een voorlopige aanvraag voor een patent overlegd. Daarbij werd de werkzaamheid verklaard op basis van TCM-redeneringen. De werkzaamheid werd bewezen door een proef met 145 mannen (voelt u al nattigheid?). De hoeveelheid kruiden varieerde voor elke soort. *S. cynomorium*: 1 - 45% en *P. ginseng*: 1 - 20%. Maar het vreemdste waren de resultaten: die waren precies, maar dan ook precies dezelfde als bij LibidFit!! Een van de uitvinders van LibidoForte is Pierre Swaab, dr in de TCM, een naam die u nog even moet onthouden. Het is duidelijk dat LibidFit en LibidoForte het nodige gemeen hebben. Ze hadden nog een ding gemeen: acetildenafil en dat zonder *Polygonum multiflorum*! Acetil-

denafil maakt het product extra gevaarlijk voor de oudere man die geen Viagra mag gebruiken en die denkt dat deze pil veilig is. Iets anders hadden ze evenwel niet gemeen: toen de importeur van LibidoForte hoorde dat er een analoog van Viagra in zijn kruidenmiddel zat, werd de voorraad vlug en keurig netjes teruggenomen.

Overigens was dit maar tijdelijk, want na verloop van tijd kwam LibidoForte toch weer te voorschijn op het Internet. Met dezelfde, door Dr. Pierre Swaab ondertekende, fraaie Chinese sprookjes en redeneringen van de TCM op grond waarvan de pil werkzaam was². Dit was eind september 2005 te vinden op www.libidofunshop.nl. Geen woord over acetildenafil.

LibidFit was naar Zwitserland verhuisd. De verkoop van LibidFit via e-mail werd voortgezet, maar ze brachten nu ook LibidFit Viatrin, dat wil zeggen LibidFit volgens het oude recept, in de handel. En verder nog een LibidoForte met *Cornus officinalis*, *Ginseng*, *Angelica sinensis*, *Lycium sinensis*, *Morinda sinensis*!, *Schisandra*, *Polygonum multiflorum*, *Cinnamomum cassia* en *Polygonatum*, dus duidelijk anders dan het oude LibidoForte. Er zijn verschillende soorten Salomonszegel die allemaal zijn verspreid over het noordelijke halfmond; men mag gevoeglijk aannemen dat het weer de veelbloemige is. Een pil van 300 mg bevat maar liefst 114 mg van deze Salomonszegel, zodat het toch wel zaak is te vermelden welke het is. LibidFit geeft toe dat er ook in hun LibidoForte een sildenafilachtige stof zit. Maar natuurlijk en dus veilig! En ze waarschuwen op www.libidoforte.nl tegen een ander product van dezelfde naam. Het blijkt overigens dat Pierre Swaab degene is die www.libidoforte heeft geregistreerd. Swaab waarschuwt voor een product dat door Swaab zou zijn uitgevonden!

Ondertussen zijn er waarschuwingen uitgegaan naar LibidFit in België, Bulgarije, Denemarken, Griekenland, Hongarije, Nederland, de Duitse deelstaat Saksen en Zwitserland. Deze lijst zal ongetwijfeld niet compleet zijn. In Nederland en in Zwitserland zijn er klachten ingediend tegen LibidFit, die geresulteerd hebben in een rechtszaak. In Zwitserland heeft LibidFit tot nu toe (26 september 2005) CHF 62.000 aan boetes gekregen³. Drie verdachten moeten nog voorkomen. De verkoop van LibidFit is daar vanaf het begin verboden geweest. De rechtszaak in Nederland loopt ook nog.

RIVM rapport over illegale en valse Viagra en over Cialistabletten.

• LibidFit en LibidoForte zijn niet de enige namaak Viagra's. Een rapport van het RIVM⁴ geeft een overzicht van wat er op de zwarte markt van 2000 tot en met 2004 gevonden is. In totaal worden 400 monsters besproken. De lijst van namen is te lang om hier opgenoemd te worden. Er kan helaas niet worden nagegaan welke als 'kruidenmiddel' werden verkocht. Jin gang Yi Hao klinkt als een Chinees kruidenmerk, maar het bevatte maar liefst 73 mg sildenafil. Opvallend is dat in 2000 bijna de helft van de monsters echte Viagra bleek te zijn. Er werd toen ook nogal wat Viagra gestolen en het totale aantal monsters was klein. In 2001 was het percentage echte Viagra toch nog steeds 36%, in 2002 1% en in 2003 en 2004 werd er geen echte Viagra in het illegale circuit gevonden. Dat betekent nog niet dat het er ook niet was. Het betekent wel dat menigeen die dacht echte Viagra te kopen in werkelijkheid een vervalst product had gekocht, met alle risico's van dien. In 2004 bestond de grootste groep, namelijk 24%, uit analogen, in hoofdzaak acetildenafil. In dat geval dacht men juist geen Viagra gekocht te hebben. Er werd 18% professionele namaak gevonden; die vaak net echt was en ook sildenafil bevatte in ongeveer de juiste hoeveelheid. Bij het voor ons al bekende 'kruidenmiddel' Siga⁵ werd of sildenafil of tadalafil gevonden, gecombineerd met een forse dosis GABA, een nogal ongezonde combinatie. Bij LibidFit valt op hoe slordig ze ook nog waren met de hoeveelheden acetildenafil. Die varieerden 53 mg tot 96 mg. De pil die je vandaag slikt kan twee maal zo sterk zijn als de pil die je morgen koopt. Of andersom. Maar er waren ook twee merken zonder enige farmaceutisch werkzame stoffen, dus puur placebo.

De eerste vervalsing van Cialis werd gevonden nog voordat Cialis was toegelaten, maar werd

als een Viagrapil verkocht. De verkoop van valse Cialispillen moest in 2004 nog op gang komen.

Verbazingwekkend was ook wat er verder allemaal nog in 'Viagra'pillen zat: amfetamine, cafeïne, clomifene citraat, dipyrone, kinine, l-arginine, fluoxetine, indogitine, chloramphenicol en de sildenafil analogen homosildenafil (1x), hydroxysildenafil (1x) en acetildenafil. De laatste drie ongetest en met onbekende werking en bijwerkingen. Trouwens, van de interactie tussen sildenafil en zelfs zoiets relatief onschuldigs als cafeïne is ook niets bekend.

Het gaat nog steeds maar door, want afgelopen voorjaar werd bijvoorbeeld nog de Chinese kruidenpil Darling, in beslag genomen, met 150 mg sildenafil. Dat was men kennelijk 'vergeten' op het etiket te zetten. Deze hoeveelheid is 1,5 maal het maximum dat een Viagrapil bevat.

Je zou de nodige bijverschijnselen verwachten, maar bedenk wel dat de zogenaamde kruidenpillen zonder meer als voedingssupplementen worden verkocht en daarvan hoeven de bijverschijnselen niet te worden gerapporteerd. In 2002 werden vier overlijdens gemeld als gevolg van het gebruik van 'zwarte' potentiepillen, maar geen enkele in 2003 en 2004, terwijl de consumptie beslist niet verminderd was. Dit lijkt wel heel sterk op onderrapportage.

Conclusie • Bij het kopen van potentiepillen anders dan die welke voorgeschreven worden door een arts, is het een grote gok wat je slikt. Misschien is het Viagra of Cialis, maar de kans is groot dat het iets anders is of dat de pil niet de juiste hoeveelheden bevat. Of je denkt 'onschuldige' kruiden te slikken, maar je krijgt juist Viagra of een analoog ervan naar binnen. Je weet gewoon niet wat je slikt en wat het met je lichaam kan doen. En als de ambulance eraan te pas moet komen, dan weet het ambulancepersoneel dat ook niet. ●

1 Leonore Blok-Tip et al: Structure elucidation of sildenafil analogues in herbal products. Food Additives and Contaminants, vol. 21 (8), p. 737-748, August 2004.

2 Een nog fraaiere en langer sprookje over het wondermiddel Chinese duizendknoop (Polygonum multiflorum) kunt u lezen op <http://www.itmonline.org/arts/hoshouwu.htm>. De Gebr. Grimm verbleken hierbij. Het is in het Engels.

3 In Nederland staat op het verkopen van ongeregistreerde geneesmiddelen een maximum van 6 jaar gevangenisstraf of een geldboete van maximaal 45.000. Van dat laatste schrieken die lui vast niet.

4 Counterfeits and imitations of Viagra® and Cialis® tablets: trends and risks to public health. Rapport van het RIVM, 6 oktober 2005.

5 NTtdK, jaargang 114, nr. 2, blz. 13 - 14

Het LibidFit gedeelte is een verkorte weergave van een lezing zoals uitgesproken op vrijdag 14 oktober 2005 op het twaalfde European Skeptics Congress te Brussel.